

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Subsect. 1. Aliæ solutiones oppugnantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

Quaest. VI. Vtrum per omnes potent. &c. 27

ceruleus montium, & cæli apparet, & est, dum videtur & dum obicitur potentia visiva, ac proinde dum obiectum est in visu, & extra potentiam visivam, seu ultra esse obiectum non habet esse à parte rei: ergo ille color tantum habet esse obiectum in potentia visiva.

26 Tunc sic: quidquid cognoscitur, vel est ens reale, vel rationis: sed ille color cognoscitur à potentia visiva: ergo vel est ens reale, vel rationis; atqui non est reale, vt supra demonstratum manet: ergo rationis: sed accipit esse à potentia visiva: ergo potentia visiva tribuit, & dat esse entis rationis, quia quidquid accipitur ab aliquo, tribuitur ab ipso: sed quidquid dat esse, facit illud esse: ergo potentia visiva facit illud ens rationis.

27 Quod sic demonstratur in homine philosophiam ignorante, & vidente colorem illum ceruleum, talis homo per illum cognoscit colorem illum: sed tunc facit ens rationis: ergo etiam potentia visiva facit ens rationis. Minor est certa; & ratio est quia intellectus cognoscit rem aliter ac est in se, dando illi esse, quod non habet à parte rei, & habet esse tantum ab intellectu: ergo est ens rationis.

28 Dices, potentiam visivam non posse facere ens rationis quia non concipit quod non est tantum ens.

29 Sed contra: quia vel ideo non facit, quia non concipit tantum ens, vt ens in communi, & vt sic, vel quia non concipit vt tale ens: sed primum non abest ad productionem entis rationis, & secundum est falsum: ergo nihil datur impedimenti ad hoc, vt potentia visiva faciat ens rationis.

30 Secunda pars minoris sic probatur: quia per omnes aduerbarios imaginatio facit ens rationis, dum fingit montem aureum, vel fingit monstrum ex variis formis, & figuris, & nihilominus non potest concipere ens vt ens in communi, & vt sic nec essentiam vt essentiam in communi secundum prædicata quidditativa illius, cum hoc solum sit obiectum intellectus ratione abstractionis à singularitate: nulla enim potentia cognoscitiva corporea ratione propriae materialitatis potest tendere in obiectum vniuersale, neque cognoscere, aut percipere illud sub ratione præcisionis à differentis singularibus, & indiuiduantibus: hoc enim pertinet ad potentiam vniuersalissimam, & perfectissimam, qualis est intellectus, ratione cuius dixit Aristoteles, obiecta intellectus, & scientiarum esse vniuersalia, æterna, & necessaria, qualia sunt prædicata essentialia quæ non attinguntur à potentiis corporeis, quæ solum percipiunt accidentia, non autem essentias rerum vt latissime *libris de anima* probatur à nobis: ergo imaginatio non cognoscit ens vt ens in communi, & vt sic sub vniuersalissima ratione entis, & nihilominus facit ens rationis, vt dixi, eo quod cognoscit rem aliter, ac est à parte rei: sed potentia visiva, licet non cognoscat quod non est, ac si esset in communi, cognoscit tamen rem aliter ac est: ergo facit ens rationis, imo si imaginatio cognoscit ens vt ens etiam visus: sed hoc non obstante pro certissimo habendum est, non cognoscere, quod non est, ac si esset vt sic, non obesse ad faciendum ens rationis.

31 Secunda pars sic probatur: quia potentia visiva cognoscit colorem, qui à parte rei non est
I. P. Tom. II.

color: item videt in aqua remum fractum, cum non sit nisi integer: in iride, & collo columbarum colores apparentes, per vtrum artificiosum, & triangulare videt vnam rem simul in pluribus locis, quæ cum non sint entia realia, dicendum est, esse entia ficta, & rationis. Item infirmum vt amarum dulce, vt dulce amarum sentit in gustu; de quibus sic in sto. Talis color in cælo v. g. videtur à potentia visiva, qui non est verè color: sed color vt color indiuiduus est tale ens, vt de se patet: ergo quando potentia visiva videt colorem indiuiduum, qui à parte rei non est color, videt tale ens, quod à parte rei non est tale, quia potentia visiva dum cognoscit colorem, qui non est, cognoscit aliquid, quod antea non erat aliquid: ergo cognoscit aliquid ens, saltem apparens, quia ens, & aliquid synonyma sunt.

Confirmatur, cum intellectus concipit senectutem in Patre æterno, relationem in vniuersali, qualiter in aëre loco tenebrarum, non concipit ens, vt ens in communi: sed potius concipit tale ens apparens, & fictum; v. g. relationem, qualitatem, senectutem &c. quia verò talia entia non sunt à parte rei vera, & realia, & concipiuntur, ac si verè essent ab intellectu in omnium sententia potentia intellectiva facit ens rationis: ergo impertinens est ad effectum entis rationis, quod cognoscatur, vel non cognoscatur aliquid, ac si esset ens in communi, cum modus ordinarius, & communis faciendi entia rationis propria, vt videre est in intellectu, sit cognoscendo vnum particulare ens quod non est à parte rei, ac si esset; in qua fallacia tota effectio entis rationis consistit: sed oculus, licet non cognoscat ens vt sic, & in communi, fallitur tamen cognoscendo aliquid ens scilicet colorem, qui non est à parte rei, ac si esset, & cognoscendo lucem, ac si esset color: ergo etiam si non cognoscat ens vt sic, facit in toto rigore, & sine dubio quoddam ens, non verum, nec reale: sed fictum & apparens simile illi, quod facit intellectus, dum fallitur, cognoscendo rem aliter, ac est (vocetur, vel non vocetur ens rationis) quod est intentum conclusionis, & de quo quaeritur in titulo quaestionis; Nos enim nec fatigamur, nec curamus de vocabulis, dum tamen in certamine rei victoriam reportemus.

SVBSECTIO I.

Aliæ solutiones oppugnantur.

Dices, potentiam visivam cognoscentem colorem illum non facere ens rationis, quia facit illum colorem propter imperfectionem propriam, & propter distantiam, quæ datur inter potentiam visivam, & obiectum; hæc est solutio valde communis inter neotheticos.

Sed contra primo, quia tantum abest, vt soluat argumentum quin potius confirmet illud, siquidem tribuit rationem, cur potentia visiva faciat colorem apparentem, vnde & concedit conclusionem nostram, & reddit rationem illius, licet vocabulis neget conclusionem; nam reddendo rationem cognitionis percipientis colorem qui non est, ac si esset, confirmat nostrum intentum, supponendo potentiam visivam illud
d 2 ens

ens fictum facere; v. g. quæritur, an intellectus contingat distinctionem fictam & apparentem inter attributa diuina, & hoc probatur efficacissima ratione, si autem aliquis responderet, dicendo, illam distinctionem non esse ens rationis fictum, & apparens, & intellectum cognoscentem talem distinctionem non facere ens rationis, quia facit distinctionem propter suam imperfectionem, aut propter intentionalem distantiam, quæ datur inter hominem viatorem, & obiectum spirituale, eo quod non habeat lumen gloriæ ad cognoscenda attributa diuina, medio quo intellectus approximatur obiecto, certè barbarè procederet, & sibi contradiceret; nam dicendo facere illam distinctionem propter imperfectionem, & distantiam intellectus, concedit facere illam, & tribuit rationem talis effectiōis, dum autem negat facere ens rationis, negat idipsum quod concesserat; nam ipse concesserat facere distinctionem fictam non veram, & realem, sed apparentem; atqui huiusmodi ens est ens rationis: ergo facit ens rationis propter distantiam; & imperfectionem: ergo quando iterum asseris, licet faciat illud ens rationis non facere ens rationis, quia facit illud propter imperfectionem aut distantiam, concedis simul & negas facere ens rationis, imo negas id, quod concesseras, & cuius causam affirmationis tribueras.

Exemplo clarissimo declaratur; si aliquis diceret, ignem videntem signum sibi approximatum, non videri illud, quia vrit ratione approximationis; item si diceret, Petrum interficientem Paulum non occidere illum, quia interfecit gladio, irridetur iure optimo ab hominibus; sicut irridetur, qui diceret Deum creatorem Angelum non producere illum eo quod creet Angelum per omnipotentiam, iure optimo irridetur, quia concedendo effectum, negaret ipsum propter causam, per quam producit talis effectus. Tunc sic, tu asseris, potentiam visivam cognoscendo colorem cæruleum in montibus falsi in tali cognitione, cognoscereque rem aliter ac est in se, ac proinde necessario debes concedere facere potentiam visivam quoddam ens fictum & apparens; quod quidem facit tum propter imperfectionem propriam, tum propter distantiam localem; nam statim ac approximatur potentia montibus, non fit talis color, neque percipitur: ergo quando tu iterum asseris non facere ens rationis, & negas nostram conclusionem, & tribuis rationem quia facit propter distantiam & imperfectionem, vel negas facere ens fictum, & apparens, & sic negas idipsum, quod concesseras propter eandem causam ob quam negaueras illud, & ita te habes, ac si diceret, potentia visiva facit ens fictum, & apparens propter distantiam, & imperfectionem; & quia propter distantiam, & imperfectionem facit, non facit illud, quæ est evidens contradictio. Si autem non neges facere ens apparens: sed solum neges debere vocari ens rationis, solutio non est ad rem, quia hic non curamus de nomine, dum tamen rem ipsam & intentum argumenti concedas præcipue, quia adhuc in hoc ipso falleris, & tibi ipsi te opponis; nam tota ratio, propter quam asseris, non debere vocari ens rationis, est quia fit propter distantiam, & imperfectionem: sed ens fictum ab imaginatione, & ens fictum ab intellectu per te, etiam si fiat

propter imperfectionem, & distantiam à te vocatur ens rationis: ergo inconsequentia vitio laboras, dum negas ens fictum, & apparens fabricatum à visu non debere vocari ens rationis, ex eo quod fiat propter distantiam & imperfectionem, cum eadem ratio distantia, & imperfectionis militet in visu, ac in imaginatione, & in intellectu.

Ista enim ratio, quare ens apparens fictum ab intellectu est ens rationis, licet fiat ratione distantia, & imperfectionis est, quia tale ens non est verum à parte rei existens, & concipitur ab intellectu ac si existeret à parte rei; Nam si intellectus approximatus esset intentionaliter Deo per visionem beatificam, & lumen gloriæ non fingeret senectutem in Patre æterno, distinctionem inter attributa, compositionem rationis inter constitutiva diuina; sicut etiam non fingeret ea entia, si non haberet innatam imperfectionem cognitionis abstractivæ per alienas species, ut videre est in Beatis, qui huiusmodi entia non fingunt, qui carenti distantia illa, & imperfectionibus supradictis, & evidentius videtur hoc in Deo, qui nullo modo potest fingere ens rationis, quia nullam imperfectionem & distantiam habet in cognoscendo: ergo etiam visus propter distantiam, & imperfectionem, facit illum colorem fictum, & apparentem, non poterit negari quod faciat ens rationis, nam si hic negetur, necessario negandum est propter eandem causam id ipsum de intellectu, quod nullo modo negant aduersarij.

Secundo clarius, & evidentius hoc demonstratur; nam homines illi Philosophiam ignorantes, qui sibi persuadent, & intellectualiter affirmant, solem, & lunam non excedere in magnitudine notam curus, & qui existentes Limæ multa fingunt Romæ, componunt, & fabricantur propria entia rationis, cuius tota & adæquat causa est, quia cognoscunt rem aliter, ac est in se, & nihilominus talia entia rationis fingunt propter distantiam localem, quæ datur inter ipsos, & solem, lunam, ac Romam; nam si localiter approximarentur lunæ, soli, & Romæ, talia entia non fingerent, sed aliter de magnitudine illorum Astrorum, & rebus quæ Romæ contingunt, loquerentur; sed potentia visiva quando videt colorem cæruleum in montibus & in celo, remum fractum in aqua, varios colores in collo columbæ, ac per vitrum triangulare fallitur sine dubio, & cognoscit rem aliter, ac est in se à parte rei: ergo etiam si propter distantiam localem id contingat, & hoc fiat propter imperfectionem illius, fabricabitur entia ficta, & apparentia, quæ ne multiplicemus vocabula, dicendo ens visus, auditus, imaginationis, &c. appellamus iure optimo entia rationis propter analogatum principale, quod est ens fictum ab intellectu, cui maxime assimilantur hæc entia ficticia: igitur nostra conclusio suo vigore perseverat, imo amplius confirmata manet post tuam solutionem, quæ adstruit quod dicimus, & tribuit rationem illius, solutio autem hæc quoad aliquam partem illius habere vim si aliquis assereret talem imperfectionem potentia, nobis autem faveat ratione dicimus, talem colorem cæruleum fieri ratione distantia & imperfectionis potentia, & quia ens fictum est esse ens rationis. Nihilominus tamen non potest negari, esse illam extra rem ad quæstionem

Quæst. VI. Vtrum per omnes potent. & c. 29

tionem; quia hic non queritur de causa, propter quam fiat, sed potius de effectu ipso, qui fit à potentia visiva concipiente rem aliter, ac est in se, quem effectum, ut diximus, propter rationes politas vocamus ens rationis.

SVBSECTIO II.

Secundum argumentum principale ponitur, & solutiones aduersariorum diluuntur.

- 36 Illudens, quod producit, vel quasi producit à visu, dum cognoscit rem aliter ac est, & illud quod producit ab imaginatione, quando imaginatio cognoscit montem aureum, conveniunt vni voce in ratione entis apparentis: sed quod producit imaginatio, est ens rationis, quia est fictum: ergo similiter productum à visu. Item entia illa producta à visu, & imaginatione conveniunt vni voce in ratione entis apparentis, ficti intrinsece cum producto ab intellectu; sed illud ens, quod producit ab intellectu propter illam entitatem quam habet, non veram, sed fictam, non realem, sed apparentem, distinctam ab ente reali, est ens rationis: ergo etiam illud ens productum ab imaginatione, & à visu propter illam entitatem, quam habet, non veram sed fictam, non realem sed apparentem distinctam ab ente reali coloris erit ens rationis.
- 37 Maior sic probatur; quia quemadmodum ens illud quod producit ab intellectu est ens intrinsecum apparet, & non habet esse à parte rei, etiam quod producit à sensibus est ens intrinsecum apparet, & fictum, & non habet esse à parte rei; & sicut illud non habet aliud esse, præter obiectivum in potentia cognoscente, ita similiter hoc non habet aliud esse, præter obiectivum in visu, qui est potentia cognoscens: ergo conveniunt vni voce in ratione entis apparentis: ergo sunt entia rationis.
- 38 Nec potest dici, quod non conveniunt vni voce, cum vnum producat essentialiter ab intellectu, aliud vero non.
- 39 Contra. Adam immediate & solum à Deo fuit productus, & ego à Patre meo: sed Deus, & pater meus distant magis, quam visus, & intellectus, & nihilominus conveniunt vni voce in ratione entis realis: ergo. Deinde, quia intellectus producit essentialiter ab intellectu, & visus non producit nisi à visu, & nihilominus conveniunt vni voce in esse entis realis; licet una sit ab intellectu essentialiter, altera à visu essentialiter, quia utraque habet verum esse à parte rei: ergo similiter conveniunt illa vni voce, licet vnum sit ab intellectu, aliud vero non, cum conveniant in esse intrinseco apparenti fictio solum obiectivo essentialiter hæc enim sunt constitutiva entis rationis.
- 40 Confirmatur; quia illud ens, quod producit à ratione non ideo est ens rationis, quia dependet essentialiter à ratione, alias intellectus esset ens rationis, cum dependeat essentialiter ab illa: ergo in tantum dicitur ens rationis, in quantum dependet à cognitione percipiente rem aliter ac est, & fingente quoddam ens, quod non est à parte rei, sed potius est fictum, apparet, & obiectivum solum in potentia cognoscente, &

ratio est manifesta, quia non est in ente ficto ab intellectu formaliter alia ratio, à qua sumatur illa denominatio, præter esse fictum, & apparet; sed ens productum à sensibus dependet essentialiter à cognitione fingente rem aliter ac est in se, & cognoscente id quod non est, ac si esset, & ex alio capite habet esse apparet, fictum, obiectivum solum in cognitione: ergo merito potest vocari ens rationis color ille, ut distinguatur à colore vero & reali, quia per talem denominationem non intendimus alserere potentiam visivam facere illud ipsum ens apparet, quod intellectus, seu ratio fingit propterea, quia hoc est implicatorium, alias sensus esset intellectus, & cognitio sensitiva, per quam fingitur color esset intellectus, seu ratio, quod nullus etiam amens poterit alserere, solum enim intendimus significare per tale nomen colorem illum non esse verum & realem: sed obiectivum, apparet, & fictum, & similem in suo esse enti ficto, & apparenti fabricato à ratione, seu ab intellectu, in quo nullum inconueniens datur, sicut nullum reperitur in hoc, quod ens fictum & apparet fabricatum ab imaginatione appelletur ab aduersariis ens rationis; licet imaginativa non sit intellectus, & imaginatio, per quam fingitur, non sit ratio, eo quod per talem denominationem intendunt significare quoddam ens ita diminutum, & imperfectum, ut non existat à parte rei: sed solum appareat, dum cognoscitur à potentia, quæ fallitur in tali cognitione: ergo similiter in nostro casu.

Dices cum Smiglesio, ideo intellectum facere ens rationis, non vero sensum, quia intellectus cognoscit aliquod impossibile, sensus vero non cognoscit.

Sed contra; quia potentia visiva cognoscit lucem, ut colorem: sed impossibile est quod lux sit color: ergo potentia visiva cognoscit aliquod impossibile: ergo facit ens rationis. Minor sic probatur. Quia lux distinguitur essentialiter à colore: sed impossibile est, ut id, quod distinguitur ab aliquo essentialiter sit idem cum illo, à quo distinguitur, sicut impossibile est, quod homo sit equus: ergo impossibile est quod lux sit color. Maior prima & præcipua sic probatur, quia dum potentia visiva videt lucem refractam in collo columbæ, videt illam ut colores varios, & dum à longe videt montem opaca luce imbutum, cognoscit illum, ac cæruleum: ergo potentia visiva cognoscit lucem ac si esset color.

Vrgetur, quia dum visus videt illum colorem viridem v.g. in aquis maris, & per vitrum triangulare varietatem colorum, fallitur visus in cognoscenda luce: ergo cognoscit lucem falsam, hoc est aliter ac est, nimirum cognoscendo lucem ut colores, cum non sit verè color, sed potius lux distincta à colore. Antecedens evidens est, omnibusque Philosophis conceditur, consequentia sic probatur; quia nihil aliud est falli cognitionem circa aliquod obiectum, quam non conformari cum illo, vel cognoscere illud alio modo, ac est; sed potentia visiva dum cognoscit lucem cognoscit illam alio modo ac est, percipiendo illam per modum coloris: ergo fallitur in tali cognitione, ac proinde cognoscit aliquod impossibile in actu exercito.

Vrgetur; intellectus quando concipit relationem superioritatis in natura respectu individuum,